132
9

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ, ΒΙΒΛΙΟΝ.

ARISTOTELIS DE VIRtutibus libellus.

Nunc primùm & repertus & in lucem editus.

BIBLIOTECA NAZ
ROMA
VITTORIO EMANUELE

PARISIIS,
Ex officina Christiani Wecheli sub scuto Basiliensi,
M. D. XXXVIII.

ΧΑΜΑΙΛ. ΠΕΡΙ ΧΡΟΝΟΥ,
ὅτι τὰς γραφὰς ἀπέθετο.

Χρόνῳ παιζβόρος τ' ἀεί τ' ἄωλησος,
Εἰ διδασκαλικοὺς φονεῦμ ἀρέσκει,
Μὴ διδασκαλίας χόριμ θελήσις.

Σπέλεσθαι μᾶλλον, ἢ μιμεῖσθαι.

Lectori ἀσελγές.

Prodit qui latuit diu libellus.
Surgit qui iacuit diu libellus.
Fatur qui tacuit diu libellus.
Viuit qui perijt diu libellus.
Sed iam quem interitum tulit libellus
Indignè lepidus nimis libellus,
Non feram modò ferre: nanque bellos
Hic bellißimus inter est libellos.

D. ODDONI COLIGNIO CASTELLIONEO CARdinali ἐυπίσῳ, Alex. Chamail. S. D.

INcidi fortè nuper, Cardinalis reuerendißime, in quoddam exemplar antiquiſſimum libri Ἀριστοτέλους περὶ ἀρετῶν: libri inquam, ut molè quidem exigui, ita ærtè & dictione nitidi, & tractatione utilis. Exequitur enim omnia τοῦτε κάλλεος, καὶ τοῦ ἀίσχεος, hoc eſt, uirtutum uitiorúmque genera, idq; eâ, & breuitate, & methodo, ut mihi uideatur, non minus ἱκανῶς, nec minus multa hic, de honeſti partibus diſſeruiſſe, quàm totis officiorum Cicero libris: atque etiam præter Ciceronem aliquid. Secat enim honeſtũ in ſuas ille partes, hic ſimiliter, atque in plureis: de uitijs ille nonnihil interſerit, hic nihilo quàm de uirtute minus diſputat: docet officia uterque uirtutum, hic uitiorum etiam propria: latiùs tractat ille, hic planiùs tradit: dicit, ille quidem habundè, hic uerò ſatis: bonus uterque, ille copia, hic ordine. Atque ut ſemel quod ſentio diam, fecit uterque uariè, ſed uterque bene. Cũ igitur librũ in manus ſumpſiſſem, inſpexiſſemq; aliquandiu, & uehementer ille mihi, cum propter argumentum, tum propter authorem placuiſſet: delectatus re inſperata, allato mox Ariſtotele græco, ad elenchum librorum diligentißimè contuli, ſi fortè

& hoc libelli inter cæteros alicubi extaret: id ubi nusquam reperio factum, constituo non diu premere, sed luci tandem, quam adhuc non uidit, in utraque lingua permittere. Atque id adeò tuis potissimùm auspicijs (nam certè uix possũ melioribus) nec alijs etiam exire postulat liber: atque ea sic accipit, quasi dignum digno (ut ait ille) bene locatũ munus, ἄξιον μισθὸν, ὡς ὁρᾷς εὐκαθηγεμόνα ἀξίῳ δὲ, ὥσπερ ἐν εὐαγώγῳ. Cognosce igitur, & excusa, si quid non satis aut rectum, aut exactum, aut etiam imeruditũ quid reperias, quòd & carior liber nostræ diligentiæ fraudi esse potuerit, aut etiam (id quod magis est) ætas rudis adhuc, & parcissimè in ijs studijs uersata, conatum, laudabilem illum quidem, sed tamen arduum, fefellerit. Vale.

Aureliæ cal. Ianuar.

ΑΡΙΣΤΟΤΕ

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ.

Ἐπαινετὰ μὲν, ὅσα τὰ καλά· ψεκτὰ δὲ, τὰ αἰσχρά. καὶ τὴν μὲν καλῶν, ἡ τοιῶνδε αἱ ἀρεταί· τὴν δ' αἰσχρῶν, αἱ κακίαι. Ἐπαινετὰ δὲ ὅσα τὰ αἴτια τῶν ἀρετῶν, καὶ τὰ ὡς ἀρετώμενα ταῖς ἀρεταῖς, καὶ τὰ γινόμενα ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν· ψεκτὰ δὲ, τὰ ἐναντία. τριμερῶς δὲ τῆς ψυχῆς λαμβανομένης κατὰ πλάτωνα, ἧς μὲν λογιστικοῦ ἀρετὴ, ὅσῳ ἡ φρόνησις· τοῦ δὲ θυμοειδοῦς, ἥ τε πραότης, καὶ ἡ ἀνδρεία· ἧς δὲ ἐπιθυμητικοῦ, ἥ τε σωφροσύνη, καὶ ἡ ἐγκράτεια· ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς, ἥ τε δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἐλευθεριότης, καὶ ἡ μεγαλοψυχία. κακία δέ ὅσῃ, τοῦ μὲν λογιστικοῦ, ἡ ἀφροσύνη· ἧς δὲ θυμοειδοῦς, ἥ τε ὀργιλότης, καὶ ἡ δειλία· ἧς δὲ ἐπιθυμητικοῦ, ἥ τε ἀκολασία, καὶ ἡ ἀκρασία· ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς, ἥ τε ἀδικία, καὶ ἀνελευθεριότης, καὶ μικροψυχία.

φρόνησις.

Ἔστι δὲ φρόνησις μὲν, ἀρετὴ τοῦ λογιστικοῦ, ἕως ἀρχιτεκτονικὴ τῆς πρὸς εὐδαιμονίαν σωτηρίου.

Πραότης.

Πραότης δέ ἐστιν, ἀρετὴ τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν πρὸς ὀργὴς γίνονται δυσκίνητοι.

Ἀνδρεία.

Ἀνδρεία δέ ἐστιν, ἀρετὴ τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν δύναται ὑπομένειν εἰσιὼν ἀπὸ φόβων τὴν τοιὰν θάνατον.

Σωφροσύνη.

Σωφροσύνη δέ ἐστιν, ἀρετὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν ἀνόρεκτοι γίνονται τοιὰς ἀπολαύσεις τῆς φαύλης ἡδονῆς.

Ἐγκράτεια.

Ἐγκράτεια δέ ἐστιν, ἀρετὴ τὸ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν κατέχουσι τοῦ λογισμῷ, τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ τὰς φαύλας ἡδονάς.

Δικαιοσύνη.

Δικαιοσύνη δέ ἐστιν, ἀρετὴ ψυχῆς, διανεμητικὴ τὸ καθ' ἀξίαν.

Ἐλευθεριότης.

Ἐλευθεριότης δέ ἐστιν, ἀρετὴ ψυχῆς, εὐδάπανος εἰς τὰ καλά.

Μεγαλοψυχία.

Μεγαλοψυχία δέ ἐστιν, ἀρετὴ ψυχῆς, καθ' ἣν δύναται φέρειν εὐτυχίαν, καὶ ἀτυχίαν, καὶ τιμὴν, καὶ ἀτιμίαν.

Ἀφροσύνη.

Ἀφροσύνη δέ ἐστι, κακία τοῦ λογιστικοῦ, αἰτία τοῦ ζῆν κακῶς.

ὀργιλό-

ὀργιλότης.

Ὀργιλότης δέ ἐστι, κακία τῶ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν ἀκίνητοι γίνονται ὑπὸ ὀργῆς.

Δειλία.

Δειλία δέ ἐστι, κακία τῶ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν ἐκπλήττονται ὑπὸ φόβων, καὶ μάλιστα τὴν πρὸς θάνατον.

Ἀκολασία.

Ἀκολασία δέ ἐστι, κακία τῶ ἀπὸ θυμηδίας, καθ' ἣν αἱροῦνται τὰς φαύλας ἡδονάς.

Περὶ τ μὲν ἀκρατείας οὐδέν·
οὕτω δὲ σὺν δυνάσαι εἰπεῖν.

Ἀκράτεια.

Ἀκράτεια δέ ἐστι, κακία τῶ ἀπὸ θυμηδίας, καθ' ἣν παρακούουσι τῆ ἀλογία τῶν ἐπιθυμιῶν, ὠθοῦσαν ἐπὶ τὰς τῶν φαύλων ἡδονῶν ἀκολασίας.

Ἀδικία.

Ἀδικία δέ ἐστι, κακία ψυχῆς, καθ' ἣν πλεονεκτικοὶ γίνονται παρὰ τὴν ἀξίαν.

Ἀνελευθερία.

Ἀνελευθερία δέ ἐστι, κακία ψυχῆς, καθ' ἣν ὀρέγονται τῶ πανταχόθεν κερδῶν.

Μικροψυχία.

Μικροψυχία δέ ἐστι, κακία ψυχῆς, καθ' ἣν ἀδυνατοῦσι φέρειν δυστυχίαν, καὶ ἀτυχίαν, καὶ ζημίαν, καὶ ἀζημίαν.

[τὰ τ]ῆς φρονήσεως.

Ἧς δὲ φρονήσεως ἐστὶ, τὸ βουλεύσασθαι· τὸ κρῖναι τὰ ἀγαθὰ, καὶ τὰ καλὰ, καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ αἱρετὰ καὶ φυκτά· δεῖ χρῆσθαι πᾶσι καλῶς τοῖς ὑπ' ἀρετὴν ἀγαθοῖς· τὸ ὁμιλῆσαι ὀρθῶς· τὸ ξυνιδεῖν τοὺς καιρούς· τὸ ἀγχίνως χρήσασθαι, καὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ· τὸ πολὺ ἐμπειρίαν ἔχειν τὴν χρησίμφορ πάντων. ἡ μνήμη δὲ, ἐμπειρία καὶ ἀγχίνοια, ἤτοι αἱ τ' φρονήσεως ἑκάστη αὐτῶν ἐστιν, ἢ παρέπεται τῇ φρονήσει· ἢ, τὰ μὲν αὐτῶν ἐστι σωφία τ' φρονήσεως ἐστι, καθάπερ ἐμπειρία καὶ ἡ μνήμη· τὰ δὲ ἐστι μέρη τ' φρονήσεως, εὐβουλία, καὶ ἀγχίνοια.

γραότης.

Πραότης δέ ἐστι, τ' δυνάσθαι φέρειν μετείως ἐγκλήματα, καὶ ὀλιγωρίας· καὶ τὸ μὴ ταχέως ὁρμᾶν ἐπὶ τὰς τιμωρίας· καὶ τὸ μὴ εὐκίνητον εἶναι πρὸς τὰς ὀργάς· ἄπικρον δὲ τὸ ἦθει, καὶ ἀφιλόνεικον, ἔχοντα τὸ ἡρεμαῖον σὺν τῇ ψυχῇ, καὶ εὐσιμον.

ἀνδρείας.

Ἀνδρείας δέ ἐστι, τὸ δύσωλητον πρὸς φόβων τὴν τοῦ θανάτου, καὶ τὸ εὔθαρσες σὺν τοῖς δεινοῖς, καὶ τὸ εὔζηλον πρὸς τοὺς κινδύνους, ἢ τὸ μᾶλλον αἱρεῖσθαι τεθνάναι καλλῶς, ἢ αἰσχρῶς σῴζεσθαι, καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι. ἔλλει δὲ ἀνδρείας ἐστὶ, τὸ φοβεῖν, καὶ καρτορεῖν,

τρεῖμ, καὶ αἱρεῖσθαι, καὶ δυνάσθαι. παρέπεται δὲ τῇ ἀνδρείᾳ, καὶ ἡ εὐθυμία, ⓒ ἡ εὐψυχία, καὶ ὁ θαρσος, καὶ ὁ θράσος. ἔτι δὲ καὶ ἡ φιλοπονία, καὶ ἡ καρτερία.

Σωφροσύνης.

Σωφροσύνης δέ ἐστι, τὸ μὴ θαυμάζειν τὰς ἀλλοτρίους τὴν ⓒμαλικῶν ἡδονῶν. ⓒ τὸ εἶναι πάσης ἀλλοτρίας αἰσχρᾶς ἡδονῆς ἀνόρεκτον. καὶ τὸ φοβεῖσθαι καὶ τὴν δικαίαν ἄδειαν, καὶ τὸ τεταλθαι τὸν βίον ὁμοίως ἐν τε μικροῖς καὶ μεγάλοις. παρέπεται δὲ τῇ σωφροσύνῃ, εὐταξία, κοσμιότης, αἰδώς, εὐλάβεια.

Ἐγκρατείας.

Ἐγκρατείας δέ ἐστι, τὸ δυνάσθαι κατέχειν τῷ λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ φαύλας ἀλλοτρίους, καὶ ἡδονάς. καὶ δι' καρτερεῖν, καὶ τὸ ἐγκρατῆ εἶναι κατὰ φύσεως εὐδείας καὶ λύπης.

Δικαιοσύνης.

Δικαιοσύνης δέ ἐστι, τὸ δυνατὸν εἶναι τὸν κατ' ἀξίαν, καὶ σώζειν τὰ πατρῶα ἔθη, καὶ τὰ νόμιμα. καὶ τὸ σώζειν τοὺς γεγραμμένους λόγους. καὶ δι' ἀληθεύειν ἐν τῷ διαφέροντι. καὶ τὸ διαφυλάττειν τὰς ὁμολογίας. ἔστι δὲ πρώτη τῶν δικαιοσυνῶν πρὸς τοὺς θεούς, εἶτα πρὸς δαίμονας, εἶτα πρὸς πατρίδα καὶ γονεῖς, εἶτα πρὸς τοὺς καθιερωμένους, ἐν οἷς ἐστιν ἡ εὐσέβεια, ἥτις μόρια οὖσα δικαιοσύ-

νης

ζωὴν ἢ παρακολουθοῦσα. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δικαιοζωΐᾳ, καὶ ὁσιότης, καὶ ἀλήθεια, καὶ ἡ πίστις, καὶ ἡ μισοπονηρία.

Ἐλευθεριότητος.

Ἐλευθεριότης δέ ἐστι, τὸ προσηκόντως ἔχειν χρημάτων εἰς τὰ ἐπαινετά· καὶ ἀφίλεια ὑπὲρ τοῦ, εἰς τὰ δέοντα ἀναλωθῆναι· ὁ τὸ βοηθητικὸν εἶναι σὺν τοῦ διαφόρου· καὶ δι' μὴ λαβεῖν ὅθεν μὴ δεῖ. ἔστι δὲ ἐλευθέριος καὶ περὶ ἐαθῆτα καθαρός, καὶ περὶ οἴκησιν· καὶ καταστασιαστὴς τῆς πολιτείας ὁ καλῶν, ὁ διαφυγὼν ἐχόντων ἡδεῖαν ἄνευ τοῦ λυσιτελοῦντος· ὁ θρεπτικὸς τῆς ζωῆς τῆς ἥδιον ἐχόντων τι, ἢ θαυμαστός. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἐλευθεριότητι, τὸ ἦθος ὑγρότης, καὶ εὐαφυΐα, ὁ φιλανθρωπία· καὶ τὸ εἶναι ἐλεητικὸν, καὶ φιλόφιλον, καὶ φιλέξενον, καὶ φιλήκοον.

Μεγαλοψυχίας.

Μεγαλοψυχίας δέ ἐστι, τὸ καλῶς διατεῖναι καὶ εὐτυχίαν, καὶ ἀτυχίαν, ὁ ζημιὼ, ὁ ἀζημίαν· καὶ δι' μὴ θαυμάζειν μήτε τρυφὴν, μήτε θεραπείαν, μήτε ἐξουσίαν, μήτε τὰς νίκας τὰς διαπονίους· ἔχειν δὲ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς ἢ μέγεθος. ἔστι δὲ μεγαλόψυχος, οὐδ' ὁ δι' ὀλίγα τοῦ προθύμου, οὐδ' ὁ φιλόζωος· ἄτοπος δὲ τοῦ ἦθει ὁ μεγαλοπρεπὴς, ἀδικεῖσθαι δυσάρεστος, καὶ οὐ συμφορητικός. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ μεγαλοψυχίᾳ, ἀτοπότης, ὁ ἀλήθεια.

Α φροσύνης.

Ἀφροσύνης.

Ἀφροσύνης δέ ἐστι, τὸ κρίνειν κακῶς τὰ πράγματα· καὶ βουλεύσασθαι κακῶς· καὶ ὁμιλῆσαι κακῶς τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς· τὸ ψευδῶς δοξάζειν περὶ τὴν εἰς τὸν βίον καλῶν καὶ ἀγαθῶν. παρακολουθεῖ δὲ τῇ ἀφροσύνῃ, ἀμαθία, ἀκρασία, ἐπαισιρότης, ἀμνημοσύνη.

ὀργιλότητος.

Ὀργιλότης δέ ἐστιν, εἴδη τρία· ἀκροχολία, πικρία, ῥαθυμία. ἔστι δὲ τὸ ὀργίλον μὴ διώκεσθαι φορὰν μήτε τὰς μακρὰς ὀλιγωρήσεις, μήτε ἐλαττώσεις, εἶναι δὲ κολαστικόν, καὶ νουθετητικόν, καὶ δυσκίνητον πρὸς ὀργήν, καὶ ταχὺ ὀργίζεσθαι καὶ ταχὺ λύεσθαι τὸν τυχόντα. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ὀργιλότητι, τὸ παροξυντικὸν τοῦ ἤθους, καὶ δυσμετάβολον, καὶ ἡ μικρολογία, καὶ τὸ ἐπὶ μικροῖς λυπεῖσθαι, καὶ τὰ αὐτὰ πάσχειν ταχέως καὶ παρὰ βραχὺν καιρόν.

Δειλίας.

Δειλίας δέ ἐστι, τὸ ταχὺ τὸν τυχόντα φόβον δυσκίνητον εἶναι, καὶ μᾶλλον τοῦ περὶ θάνατον, καὶ τὰς σωματικὰς πτώσεις· καὶ δι' ὀλιγωρίαν, πρεπῶδες εἶναι ὁποσοῦν σωθῆναι, ἢ τελευτῆσαι καλῶς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δειλίᾳ, μελαγχολία, ἀναισθησία, ἀκηδία, φιλοψυχία· ὑπεναντία δὲ τούτοις εὐλάβεια, καὶ τὸ ἀφιλόψυχον καὶ ἤθους.

Ἀκολα-

Ἀκολασίας.

Ἀκολασίας δέ ἐστι, τὸ αἱρεῖσθαι τὰς ἀπλαύσεις τῶν ἡδονῶν τῶν βλαβερῶν καὶ αἰσχρῶν· μὴ τὸ ὑπολαμβάνειν δυσμενεῖν μᾶλλον οὐκ ἐν ταῖς ζημιώσαις ἡδοναῖς ὄντας· καὶ τὸ φιλογέλοιον εἶναι, καὶ τὸ φιλοσκώπτειν, καὶ φιλυπεράπελον· καὶ τὸ ῥᾳδιουργὸν εἶναι ἐν ταῖς λόγοις, καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκολασίᾳ, ἀταξία, ἀναίδεια, ἀκοσμία, ἀμέλεια, ὀλιγωρία, ἔκλυσις.

Ἀκρασίας.

Ἀκρασίας δέ ἐστι, τὸ κωλύοντος τοῦ λογισμοῦ τὰς ἀπλαύσεις τῶν ἡδονῶν αἱρεῖσθαι, καὶ τὸ ὑπολαμβάνοντα κρεῖττον εἶναι μὴ μεταχειρίζειν αὐτῶν, μετέχειν δὲ μηδὲν ἧττον· καὶ τὸ οἴεσθαι μὲν δεῖν πράττειν καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ συμφέροντα, ἀφίεσθαι δὲ αὐτῶν διὰ τὰς ἡδονάς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκρασίᾳ, μαλακία, καὶ μεταμέλεια, καὶ τὰ ὁμοῖα τούτοις· ἃ καὶ τῇ ἀκολασίᾳ.

Ἀδικίας.

Ἀδικίας δέ ἐστι εἴδη τρία· ἀσέβεια, παρανομία, ὕβρις· ἀσέβεια μέν, ἡ πρὸς θεούς, καὶ πρὸς δαίμονας, ἢ καὶ πρὸς τοὺς καταχθονίους, καὶ πρὸς γονεῖς, καὶ πρὸς πατρίδα· παρανομία δέ, πρὸς τὰ συμβόλαια, παρὰ τὴν ἀξίαν αἱρουμένη τὸ διάφορον· ὕβρις δέ, καθ' ἣν τὰς ἡδονὰς αὐτοῖς παρασυνάξουσιν εἰς ὄνειδος ἀγα-

γόντες

γόντ ὃν ἐτρόπους· ὅθεν Εὐηνὶς περὶ αὐτῆς λέγει· ἥλις κορεσαίνουσα, οὐδὲν ὅμως ἀδικεῖ. ἔστι δὲ τῆς ἀδικίας, τὸ παραβαίνειν τὰ πάτρια, καὶ τὰ νόμιμα· καὶ τὸ ἀπιθεῖν τοῖς νόμοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι· τὸ ψεύδεσθαι· τὸ ὑπομένειν· τὸ παραβαίνειν τὰς ὁμολογίας, καὶ τὰς πίστεις. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀδικίᾳ, συκοφαντία, ἀλαζονία, φιλανθρωπία προσποίητος, κακοήθεια, πανουργία.

Ἀνελευθερίας.

Ἀνελευθερίας δέ ἐστι εἴδη τρία· αἰσχροκερδία, φειδωλία, λιμβεία· αἰσχροκερδία μὲν, καθ' ἣν κερδαίνειν ζητοῦσι πανταχόθεν, καὶ τὸ κέρδος τῆς αἰσχύνης πολλοστὸν ποιοῦνται· φειδωλία δέ ἐστι, καθ' ἣν ἀδάπανοι γίνονται τὴν χρημάτων εἰς τὸ δέον· λιμβεία δέ ἐστι, καθ' ἣν δαπανῶσι μὲν, κατὰ μικρὸν δὲ, καὶ κακῶς καὶ πολὺν βλάπτοντα, ὃν μὴ καιρὸν ποιεῖται τὸ διάφορον. ἔστι δὲ τῆς ἀνελευθερίας, τὸ πολυτελοῦς ποιεῖσθαι χρήματα, καὶ τὸ μηδὲν ὄνειδος ἡγεῖσθαι τὴν ποιότητα τὸ κέρδος· βίου θηλυκὸς, καὶ δουλοπρεπὴς, καὶ ὑπαρὸς, φιλαργυρίας καὶ ἐλευθερίας ἀλλότριος. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀνελευθεριότητι, μικρολογία, βαρυθυμία, καὶ μικροψυχία, ταπεινότης, ἀμετρία, ἀγένεια, μισανθρωπία.

Μικροψυχίας.

Μικροψυχίας δέ ἐστι, τὸ μήτε τιμὴν, μήτε ἀτιμίαν, μήτε εὐτυχίαν, μήτε ἀτυχίαν δυσφορεῖν

δικάζεσθαι φθόνερον, δικαὶ πρόσωπον μὲν χωνευτὸν μικρὰ δυτυχήσαντα ὑποξαίρεσθαι· ἀλαζονείαν δὲ, μὴ ὃ τῶν ἐλαχίστων ἐπέχειν δικάζεσθαι· ἄκρατον δὲ θυμὸν, ὃν ἀτυχίαν κρίνειν μεγάλων· ὀδύρεσθαι δὲ ἐπὶ πᾶσι καὶ δυσφορεῖν· ἔτι δὲ τοιοῦτος ὁ μικρόψυχος, οἷος πάντα τὰ ὑλιγωρήματα καλεῖν ὕβριν καὶ ἀλαζονείαν, καὶ τὰ δι' ἄγνοιαν ἢ λήθην γιγνόμενα. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ μικροψυχίᾳ, μικρολογία, μεμψιμοιρία, δυσελπισία, ταπεινότης.

Καθόλου δὲ τὸ μὲν ἀρετὴ ἦν, τὸ φιλεῖν σπουδαίαν πρὸς διάθεσιν πρὸς τὸν ὁμοίως ἠρεμαίους καὶ τεταγμένους κινήσεσι χρωμένοις, συμφωνοῦσαν κατὰ πάντα τὰ μέρη· διὸ καὶ δοκεῖ πολιτείας ἀγαθῆς εἶναι ψυχῆς, σπουδαία διάθεσις. Ἔστι δὲ ἀρετὴ, καὶ τὸ θυμοῦσθαι τοὺς ἀξίους· καὶ τὸ φιλεῖν οὐκ ἀγαθός· καὶ τὸ μήτε κολασικὸν εἶναι, μήτε ζημιωτικὸν, ἀλλὰ ἵλεων, καὶ εὐμενικὸν, καὶ συγγνωμονικόν. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀρετῇ, χρηστότης, εὐδιάκεια, εὐγνωμοσύνη, ἐλπὶς ἀγαθή· ἔτι δὲ καὶ τὸ ζητοῦντα, εἶναι φίλοικον εἶναι, καὶ φιλόφιλον, φιλεταῖρον, φιλόξενον, φιλανθρωπον, καὶ φιλόκαλον. ἃ δὴ πάντα τῆς ἐπαινουμένου ἕξεώς τε καὶ πράξεως τὰ σημεῖα.

ΤΕΛΟΣ.

Ad eundem Dom. Aſclep.

Coligni proauis clare parentibus,
Coligni precio ſplendidæ patrio,
Coligni meritis ſplendidior tuis:
Paruo xeniolo te tuis accipit
Chamaillardus, & hoc munere munerat
Quod gratum ſtudijs eſſe putat tuis.
Quod tu tam accipias ex animo rogat,
Quàm dat munificè, ac ex animo tibi.